

ca. 1892

SENDER

Jens Ferdinand Willumsen

RECIPIENT

Johan Rohde

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Dansk

Archive:

Tilg. 392, Håndskriftsamlingen, Det

Kgl. Bibliotek.

TRANSCRIPTION

J F Willumsen.

En sammenhængende Række af min Produktion i de sidste to Aar. Nummerordenen angiver Udviklingen. Der ses, hvorledes jeg fjerner mig mere og mere fra Imitationen af Naturen, og gennem et "extrait" af dens øjeblikkelige Indtryk paa mig foreløbig at være naaet til en Kunst, der bestaar ved sine egne, indbyrdes Led, som i arkitekturen og musikken.

. . .

1° Valgivrig Myldren af Arbejdere. Radering, trykket i sort og med Farver med en ituskaaren

Kobberplade; Raderingen danner som Følge heraf Basis for alle de følgende Billeder i Anvendelsen af store Farveflader. Jeg lærte herved at bortkaste den hæslige Billedhuggerform[ning] i Maleriet.

2° Mennesker, Heste og Vogne, som bevæge sig hid og did, krydse hverandre som Myrer i en Myretue.

For at forstærke det urolige Liv er der heri og i de tre følgende Billeder lagt særlig Vægt paa Fladerandenes Illumination, idet Farven forstærker sig og frembringer sin Komplementfarve, og sort danner hvidt, og hvidt danner sort.

3° To gaaende Bretagnekoner. Baggrunden er malet stillestaaende med sine Detailler synlige. Da Konerne passere hurtigt forbi, ere de malte uden Detailler, men med Liniens og Farvens "coup"; det blaa Skørts Farve er Tøjets virkelige Farve uden Nuancering, det sorte Liv er malet med sort, o.s.v.

De to Kone gaa ned ad Gade uden at have noget med hinanden at gjøre.

4° To Bretagnekoner skilles fra hinanden efter endt Passiar. De ere da nu i dette Øjeblik i den dobbelte Bevægelse

af Drejning og Begyndelse til Gang.

De ere holdte i store Farveflade med saa mange vandrette Konturlinier som muligt for at fremme Indtrykket af Bevægelsen.

Solklatterne, som omgive dem, forvirre Øjet, da det ikke maa finde Hvile noget Sted - Uro er Billedets Karakter.

5° Montagnes Russes, en Cocottepromenade i Paris.

Billedet er ikke nogen Imitation af Etablissementet, set gennem Rammens firkantede Glughul; det er selv, selve "Montagnes Russes", malet fuldt af ligesaa megen Glanen og Flanen, Gøgl og Skydeskiver og

ligesaa bemalet, sminkelag snoet som de jagende Cocotter.

I Centrum sidder en mand, hvis Tilbøjelighed for Cocotten ved hans Side lader ham ligesom suges hen i mod hende.

De to grønne Linier gennem den øverste Del er en Linievirkning af Rutschebanen, som gaar gennem hele Salen.

Den gaaende sorte med den sorte Boa, den violette og den siddende rødpykkede opfylde bedst deres Bestemmelse i Billedet.

6° Cocotte, siddende paa Jagt i Montagnes Russes

Det falske Naturfænomen "Hønen med de fire Fødder", der fremvistes i Etablissementet, er typisk blandt Omgivelserne.

Øverst er ornamentariske Fremstillinger af elektriske Glødelamper og en Buelampe.

Malet Træskulptur.

7° Keramisk Komposition af Faderen, Moderen og deres nyfødte Barn.

Foreningslovens evige Stabilitet betegnes ved, at den ene Fod træder paa den anden. Dens tætsluttede Form er begrundet ved det inderlige Forhold, der nu er dannet mellem dem. Den ornamentariske Krave er gamle, undersætsige Træer, som staa i Harmoni hermed.

Forældrenes Hoveder er stiliserede med en glans-

fuld Emaile imod Drengen, som er naturalistisk, med en hugagtig Farve og en fedtet Glasur. Dette er Forholdet mellem det udviklede og det uudviklede.

Symmetri vilde være umulig i denne Komposition, og Fødderne er gjorte saaledes for ikke at forestille virkelige Fødder.

8° Oversigt over en Højslette i Jurabjærgene.

Der tilstræbt Skønhed i Mangfoldigheden af Grantoppene forneden; ellers er det kun et almindeligt Naturstudie. Det er en Fnugsky, som svæver forbi nedenunder.

9° Et Naturstudie af det lette Udseende, fjerne, store Bjærgene kunne have, sete over en Bjærgsø.

10° En Gryde, Sø i Bunden, Bjærgene som Vægge, et ensomt, dybt, sørgmodigt Sted, hvor man vil kunne forsvinde under Træerne og blive som et med Sørgmodigheden.

I malerisk Henseende er dette det smukkeste Billede ved den ensartede grønne Farve, som samler Bladene til Træer og Træerne til Skov, og ved Bladgruppernes Ornamentik, særlig i Billedet Centrum.

11° Den mørkegrønne, livfrode Ægte Kastanie.

Bladgrupperne er et rigt ornamentarisk Virvar, der fortsættes i de perlemoragtige

Ringene i Søen, fremkome ved Regnen. Rammen er udskaaen i Forsættelse af Billedets Stil, som en Overgang til Ydersidens lige Linier, og bliver derved eet med Billedet.

Den grønplettede, kalkrøde Flade er ikke andet end en dekorativ Kontrast.

12° Folk bryde Sten af et Bjærg, dejligt {bevokset med [/] overfyldt af} en frodig Vegetation, De maa slide haardt hele Dagen paa et tørt, solbagt Sted, for paa denne Maade at skaffe sig Føden, medens de vilde Dyr leve i denne prægtige Vegetation og med Lethed finde deres

Føde.

Gemsen med Vingerne og Svømmefødderne er et Væsen, hvori den fri Dyreverden, der lever paa Bjærgene, er koncentreret.

Alvoren, som Billedet meddeler, er fremkaldt (ved Inspiration af Ægyptisk Kunst) ved de stramt trukne Linier og ved den Alvor hvormed der arbejdes.

Stenhuggerne er ikke karakteriserede enkeltvis, men er fire ens

Stenhuggertyper, det er den samme Menneskemaskine som virker i dem alle, og i den Hensigt er der meget chargeret ved det levende Menneske og tillige meget sløjftet for at understøtte Fremstillingen

af "arbejdende Mand".

Udskaaren og malet Træplade.

. . .

Saa mangler der Dem selv at søge og forstaa den Sjælevirkning, som Farvesammenstilling, Liniesammenstilling, Form og Stilkomposition har paa Siden, og som ikke kan beskrives; Ingen kan beskrive en blaa Farves Virkning ved Siden af en grøn. - Nogle Mennesker er ikke malerisk modtagelige, ligesom nogle ikke er musikalske.

-

OMTALTE VÆRKER

- J.F. Willumsen: *En valgdag i Københavns 5. kreds* (1890) dering, 26.8 x 38 cm. F. Willumsens Museum, S.S. 16 J.F. Willumsen: *Billede af livet på Paris' kajer* (1890) lie på lærred, 150 x 150.5 cm. F. Willumsens Museum, Acc. 508 J.F. Willumsen: *To gående koner* (1890) lie på lærred, 100 x 100 cm. F. Willumsens Museum, Acc 642 J.F. Willumsen: *To bretagnekoner skilles efter en passiar* (1890) lie og tempera på lærred, 100.4 x 93.2 cm UNSTEN Museum of Modern Art Aalborg, inv. nr. NK 811 J.F. Willumsen: *Montagnes-Russes* (1890) lie på lærred, 125 x 149.5 cm. asjonalmuseet i Norge, inv. nr. NG.M.02423 J.F. Willumsen: *Kokotte siddende på jagt i Montagne Russes* (1890) emalet træ, ca. 104 x 60.7 cm F. Willumsens Museum, Acc 507 J.F. Willumsen: *Familievasen. Faderen, moderen og deres nyfødte barn* (1891) bjance med indfarvede glasurer, 51 x 51 cm. esignmuseum Danmark J.F. Willumsen: *Ægte kastanjer* (1891) lie på lærred, 96 x 95.5 cm. F. Willumsens Museum, Acc. 517 J.F. Willumsen: *Stenbrydere i en frodig bjergegn* (1891) alet træ og forgyldt metal, 98 x 98.5 cm tatens Museum for Kunst, inv. nr. KMS5841 F. Willumsen: Nr. 115 Højslette i Jurabjergene (1891) F. Willumsen: Nr. 116 Bjerge ved en Sø (1891) F. Willumsen: Nr. 117 En Gryde i en Bjærgegn. Dekorativ ornamental Landskabskomposition (1891)

J F Willumsen.

1

En sammenhængende Række af min Produktion i de sidste 10 Aar. Nummerorden angiver Udviklingen.

Der ses, hvorledes jeg pfermer mig mere og mere fra Imaginationen af Naturen, og gaaer over et "extract" af dens pbeholdelige Indtryk paa mig forelbvigt at være naaet til en Kunst, der bestaar ved sine egne, indbyrdes Led som i Arkitekturen og Mtesikken.

No. 10 Valgionis Myloden af Arbejdere

10 Valgionis Myloden af Arbejdere.
Radering, trykket i sort og med
Farver med en ituskaaren

Kobberplade. Raderingen kan 2,
mer som Følge heraf Basis
for alle de følgende Billeder i
Anvendelsen af skene Farve
flader. Jeg lade herved af
bortkaste den hørlige Billed
huggerformning i Maleriet.

2° Meunester, Reste og Vagne, som
bevæge sig hid og did, krydse
hverandre som Myrer i en
Myretue.

For at forstærke det urolige
Liv er der heri og i de tre
følgende Billeder lagt særlig
Vægt paa Fladerandenes
Elimination, idet Farven
forstærker sig og frembringer
sin komplementfarve, og sort
danner hvidt, og hvidt danner

sort

3.

3° To gaadende Bretagnekoner.

Daggrunden er malet stille
staaende med sine detaill-
syndige. Da Konerne passere
hurtigt forbi, ere de malte
uden detaill, men med
Linien og Farvens „coup.“ Det
blaa Skots Farve er Tøjets
virkelige Farve uden skan-
cering, det sorte Liv er ma-
let med sort, o. d. v.

De to Kone gaa ned ad Gade
uden at have noget med
hinanden at gøre.

4° To Bretagnekoner skil-
les fra hinanden efter endt
Passiar. De ere da nu i dette
Øjeblik i den dobbelte Berørelse

af Drejning og Begyndelse til 4.
Gang.

De ere holdte i store Farveflade
med saa mange vandrette
Konturlinier som muligt
for at fremme Indtrykket af
Bevægelsen.

Folkklatterne, som omgive dem,
forvirre Øjet, da det ikke maa
finde Hvile noget Sted - Uro
er Billedets Karakter.

5° Montagnes Russes, en Cocotte,
promenade i Paris.

Billedet er ikke nogen Imita-
tion af Etablissementet, set
gennem Rammens firkantede
Glæghul, det er selv, selve Mon-
tagnes Russes, malet faldt af
lygesaa megen Glæde og Fla-
nen, Gjøgler og Skydeskiver og

ligesaa bemalt, sminket 5.
snoet som de jagende Cocotter.

Centrum sidder en
Mand, hvis Tilbøjelighed for
Cocotten ved hans Side lader
ham ligesom stiges hen i
mod hende.

De to grønne Linier gennem
den øverste del er en Linievirk-
ning af Rüttschebanen, som
gaar gennem hele Salen.

Den gaaende sorte med den
sorte Boa, den violette og
den siddende rødparfykkede
opfylder bedst deres Bestem-
melser i Billedet.

6° Cocotte, siddende paa jagt
i Montagnes Russes

Det falske Naturfenomen "Hønen
med de fire Fødder," der frem"

vistes i Etablissementet, er 6.
typisk blandt Omgivelserne.

Øverst er ornamenta-
riske Fæmstillinger af elek-
triske glødelamper og en
Büelampe.

Mallet Træskulptur.

1° Keramisk komposition
af Faderen, Moderen og deres
nyfødte Barn.

Foreningslovens evige Sta-
bilitet betegnes ved, at den
ene Fod træder paa den anden.
Dens helsluttede Form er
begrundet ved det inderlige
Forhold, der nu er dannet
mellem dem. Den ornament-
fariske Krave er gamle,
tunderselsige Træk, som
staa i Harmoni hermed.

Forældrenes Hoveder
er stiliserede med en glans.

fålt Emaillé ind i Drengen, 7.
som er naturalistisk, med
en kugagtig Farve og en
fædet Glasur. Dette er forhold
det mellem det udviklede og
det u udviklede.

Symmetri vilde være umu-
lig i denne Komposition, og
Fødderne er gjort saaledes for
ikke at forestille virkelige
Fødder.

8° Oversigt over en Højslette
i Jura bjergene.

Der tilstræbt Skønhed i Maas-
foldigheden af Grautoppene
for neden, ellers er det kun
et almindeligt Naturskue.
Dre. Det er en Frøjsky, som
svæver forbi nedentunder

9° Et Naturskue af det lette
udseende, fjerne, store Bjerge
kunne have, set over en Bjergsø.

10° En Gryde, S i Runden,
Bjerge som Vægge, et ensomt,
dybt, prygnadt Sted, hvor
man vil kunne forsvinde
under Træerne og blive som
et med Prygmødigheden.

I malerisk Hensende
er dette det smukkeste Billede
ved den ensartede grønne
Farve, som samler Blade
ne til Træer og Træerne til
Skov, og ved Bladgruppernes
Ornamentik, særlig i Billedets
Centrum.

11° Den uprøvede, livfulde
lige og Kastanie.

Bladgrupperne er et rødt
ornamentarisk Væv, der
fortsættes i de perlemoragtige

Ring i Sten, fremkomme ved 9.
Regnen.

Rammen er udskaaren i
Forsættelse af Billedets Stil
som en Overgang til Ydersiden
lige Linier, og bliver derud
set med Billedet.

Den grupplettede, Kalkrøde
Flade er ikke andet end en
dekorativ Kontrast.

12. Folk kryde Sten af et
Bjerg, dejligt {bevokset med}
en frodig Vegetation. De maa
slide haardt hele dagen paa
et kort, solbagt Sted, for paa
denne Maade at skaffe sig
Føden, medens de vilde dyr
leve i denne frodige Vegeta-
tion og med Lethed finde deres

Fode

10.

Gemsen med Vingerne og Løvmefødderne er et Væsen, hvori den fri Dyreverden, der lever paa Njergel, er koncentreret.

Alvoren, som Billedet meddeler, er fremkaldt (ved Inspiration af Egyptisk Kunst) ved de stramt trukkne Linier og ved den Alvor hvormed der arbejdes.

Stenhængerne er ikke karakteriserede enkeltvis, men er fire ens Stenhængertyper, det er den samme Menneskemaskine som virker i dem alle, og i den Hensegt er der meget chargeret ved det levende Menneske og tillige meget sløffet for at understøtte Fremstillingen

af "arbejdende Mand." //

Udskaaren og malet Troplade.

Laa mangler der Dem selv
at søge og forstaa den Sjæle-
virkning, som Farvesammen-
stilling, Liniersammenstilling,
Form og Stilkomposition har
paa Sjælen, og som ikke kan
beskrives. Ingen kan beskri-
ve en blåa Farves Virkning
ved Siden af en grøn. —
Nogle Mennesker er ikke na-
turlig modtagelige, ligesom
nogle ikke er musikalske.
